

Aleksandra Kruk

Uniwersytet Zielonogórski

Kryzys migracyjny z perspektywy premierów niemieckich krajów związkowych

Wprowadzenie

Celem artykułu było sformułowanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób przywódcy polityczni w krajach związkowych RFN odpowiedzieli na kryzys migracyjny. W styczniu 2017 roku wśród premierów niemieckich krajów związkowych znajdowało się dziesięciu polityków z SPD (Michael Müller, Dietmar Woidke, Carsten Sieling, Olaf Scholz, Erwin Sellering, Stephan Weil, Hanerole Krafft, Malu Dreyer, Torsten Albig), czterech polityków z CDU (Volker Boufflier, Annegret Kramp-Karrenbauer, Stanisław Tillich, Reiner Haseloff), jeden polityk z partii Zieloni (Winfried Kretschmann), jeden z partii *Die Linke* (Bodo Ramelow) oraz jeden z CSU (Horst Seehofer). W artykule poddano analizie aktywność pięciu premierów – Winfrieda Kretschmanna z Badenii Wirtembergii (Zieloni), Horsta Seehofera z Bawarii (CSU), Bodo Ramelowa z Turynii (*Die Linke*), Stanisława Tillicha z Saksonii (CDU) oraz Dietmara Woidke z SPD – w kwestii kryzysu migracyjnego. Zasiadają oni w Bundesracie i wpływają na politykę Niemiec, zarówno na płaszczyźnie regionalnej, jak i federalnej oraz w wymiarze europeizacji niemieckiej polityki. Każdy z polityków reprezentuje inną partię polityczną, co pozwala pokazać opinie i zamiary pięciu niemieckich partii politycznych – SPD, CDU, Zielonych, CSU, *Die Linke*.

Tabela 1. Premierzy krajów związkowych RFN. Stan na dzień 4.01.2017 r.

Kraj związkowy	Premier	Początek sprawowania urzędu	Przynależność partyjna premiera
Badenia Wirtembergia	Winfried Kretschmann	Od 12 V 2011 r.	Zieloni
Bawaria	Horst Seehofer	Od 27 X 2013 r.	CSU
Berlin	Michael Müller	Od 11 XII 2014 r.	SPD
Brandenburgia	Dr. Dietmar Woidke	Od 28 VIII 2013 r.	SPD
Brema	Dr. Carsten Sieling	Od 15 VII 2015 r.	SPD
Hamburg	Olaf Scholz	Od 15 IV 2015 r.	SPD
Hesja	Volker Bouffier	Od VIII 2010 r.	CDU
Meklemburgia Pomorze Przednie	Erwin Sellering	Od 25 X 2011 r.	SPD
Dolna Saksonia	Stephan Weil	Od 19 II 2013 r.	SPD
Nadrenia Północna Westfalia	Hannelore Kraft	Od 14 VII 2010 r.	SPD
Nadrenia Palatynat	Malu Dreyer	Od 16 I 2013 r.	SPD
Saara	Annegret Kramp-Karrenbauer	Od 10 VIII 2011 r.	CDU
Saksonia	Stanislaw Tillich	Od 29 IX 2009 r.	CDU
Saksonia Anhalt	Dr Reiner Haseloff	Od 19 IV 2011 r.	CDU
Szlezwik Holsztyn	Torsten Albig	Od 12 VI 2012 r.	SPD
Turyngia	Bodo Ramelow	Od 5 XII 2014 r.	Die Linke

Źródło: opracowanie własne.

W 2015 roku, wraz z napływem do Niemiec 1,1 mln uchodźców, krytycy kanclerz Angeli Merkel kwestionowali wiarygodność jej przekonania, że Niemcy podążają fali migracyjnej. Przedstawiciele od dawna działających na niemieckiej scenie politycznej partii musieli dostosować się do nowych wyzwań. W wielu sytuacjach trudno było godzić tradycyjne przekonania w sprawie zasadności udzielania azylu z piętrzącymi się wyzwaniem w polityce integracyjnej. Upatrywano zagrożenie we wzroście przestępczości i uważnie obserwowano inicjatywy starych ugrupowań, jak i partii oraz ruchów, które działały od niedawna. Forsowana przez kanclerz A. Merkel polityka otwartych drzwi niemieckiego rządu wzbudziła wiele kontrowersji. Zadawano pytanie, w jakim stopniu przybycie uchodźców może wpłynąć na wzrost terroryzmu oraz fundamentalizmu islamskiego w RFN. W odpowiedzi na przybywanie uchodźców w społeczeństwie niemieckim odnotowano wzrost poparcia dla ugrupowania protestu na niemieckiej scenie partyjnej – Alternatywy dla Niemiec (AfD). Partia po raz pierwszy przekroczyła próg 5% w wyborach do landtagu w Saksonii (31.08.2014). Kolejne sukcesy odnotowała podczas wyborów w Brandenburgii (14.09.2014) i Turyngii (14.09.2014), Hamburgu (15.02.2015), Bremie (10.05.2015), Badenii Wirtembergii (13.03.2016 roku), Nadrenii Palatynacie (13.03.2016), Saksonii Anhalt (13.03.2016), Meklemburgii Pomorza Przednim (4.09.2016) oraz Berlinie (18.09.2016). Kryzys migracyjny rozemocjonował niemiecką opinię publiczną, która uważnie i krytycznie przyglądała się

działaniom rządu A. Merkel oraz stanowisku partii opozycyjnych. Narastał krytycyzm wobec obcokrajowców przebywających w RFN¹.

Tabela 2. Odsetek obcokrajowców w krajach związkowych w 2015 roku (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Kraj związkowy	Odsetek obcokrajowców w %
Badenia Wirtembergia	13,9
Bawaria	11,5
Berlin	15,5
Brandenburgia	3,6
Brema	15,2
Hamburg	14,7
Hesja	14,3
Meklemburgia Pomorze Przednie	3,7
Dolna Saksonia	3,9
Nadrenia Północna Westfalia	11,8
Nadrenia Palatynat	9,5
Saara	9,2
Saksonia	3,9
Saksonia Anhalt	3,9
Szlezwik Holsztyn	6,3
Turyngia	3,8

Źródło: Anteil der ausländischen Bevölkerung an der Gesamtbevölkerung in Deutschland nach Bundesländern im Jahr 2015 (Stand: 31. Dezember), <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/254889/umfrage/auslaenderanteil-in-deutschland-nach-bundeslaendern> [dostęp: 9.01.2017].

W 2016 roku wzrosła w RFN liczba osób ubiegających się o azyl, np. w Bawarii złożono 82 219 wniosków, w Badenii Wirtembergii – 84 051, w Turyngii – 15 258, w Saksonii – 23 871. O ochronę ubiegali się przede wszystkim obywatele z Syrii, Afganistanu, Iraku, Iranu i Erytrei². Najwięcej przestępstw związanych z przybyciem do Niemiec uchodźców odnotowano w Saksonii i Brandenburgii. W Niemczech problem stanowił nie tylko fundamentalizm islamski, ale także islamofobia³.

¹ T. Budnikowski, *Gospodarka Niemiec wobec masowego napływu emigrantów*, „Przegląd Zachodni” 2016, z. 3, s. 79–93; A. Adamczyk, *Kryzys migracyjny w UE i sposoby jego rozwiązania*, „Przegląd Politologiczny” 2016, z. 3 s. 44–45.

² *Anzahl der Asylanträge in Deutschland nach Bundesländern im Jahr 2016*, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/451902/umfrage/asylantraege-in-deutschland-nach-bundeslaendern> [dostęp: 9.01.2017]; *Hauptherkunftsländer von Asylbewerbern in Deutschland im Jahr 2016*, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/154287/umfrage/hauptherkunftslaender-von-asylbewerbern> [dostęp: 9.01.2017].

³ M. Zwołan, *Radykalny islam jako zagrożenie dla kontynentu europejskiego*, „Facta Simonidis. Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Zamościu” 2014, z. 1, s. 145–147; N. Göle, *Muzułmanie w Europie. Dzisiejsze kontrowersje wokół islamu*, Kraków 2016, s. 44–45.

Tabela 3. Ataki na uchodźców i miejsca, w których uchodźcy zamieszkują w 2015 roku (do 3.09.2015 r.)

Obszar	Urazy ciała	Skaleczone osoby	Podpalenia	Inne ataki	Wszystkie ingerencje
Niemcy	76	137	40	229	482
Badenia	1	0	3	18	22
Bawaria	4	9	7	23	43
Berlin	5	5	2	18	30
Brandenburgia	9	42	3	18	72
Brema	0	0	0	0	0
Hamburg	0	0	0	3	3
Hesja	1	3	1	14	19
Meklemburgia Pomorze Przednie	6	8	0	10	24
Dolna Saksonia	1	1	1	13	16
Nadrenia Północna Westfalia	3	5	5	3	16
Nadrenia Palatynat	0	0	1	9	10
Saara	1	1	0	0	2
Saksonia	34	47	11	67	159
Saksonia Anhalt	6	6	4	14	30
Szlezwik Holsztyn	0	0	2	5	7
Turyngia	5	10	0	14	29

Źródło: Anzahl der Übergriffe gegen Flüchtlinge und Flüchtlingsunterkünfte in Deutschland nach Bundesländern im Jahr 2015 (Stand: bis 03. September), <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/469716/umfrage/uebergriffe-gegen-fluechtlinge-und-fluechtlingsunterkue-nfte-in-deutschland-nach-bundeslaendern> [dostęp: 8.01.2017].

Symptodem braku spokoju i poczucia destabilizacji było zaistnienie w Saksonii, w 2014 roku, Pegidy (Patriotycznych Europejczyków przeciw Islamizacji Zachodu – *Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes*). Inicjatorami utworzenia PEGIDY byli Lutz Bachmann, Katherin Oertel, Tom Balasz, René Jahn, którzy poparli organizowanie, od jesieni 2014 roku, w każdy poniedziałek protestów w Dreźnie przeciwko przyjmowaniu w Niemczech uchodźców z terenów objętych działaniami wojennymi w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie. Protagonisci PEGIDY sprzeciwiali się również uczestniczeniu RFN w wojnie w Syrii i Iraku. W analogii do akronimu PEGIDA demonstracje organizowane w innych niemieckich miastach nazywano dodając do pierwszej litery nazwy miejscowości wyraz EGIDA (np. LEGIDA w Lipsku). Uczestnicy protestów sprzeciwiali się polityce otwartych drzwi kanclerz Merkel i domagali jej dymisji⁴. Oliver Nachtwey jest zdania, że „PEGIDA nie jest oryginalnym pravicowo ekstremistycznym ugrupowaniem, ale produktem znerwicowanego

⁴ „Büchse der Pandora? PEGIDA im Jahr 2016 und die Profanisierung rechtspopulistischer Position“, http://www.demokratie-goettingen.de/content/uploads/2016/10/Pegida2016_G%C3%B6ttinger_Demokratieforschung.pdf [dostęp: 8.01.2017]; M. Tujdowski, *Ruch PEGIDA a kryzys migracyjny*, „Biuletyn Instytutu Zachodniego. Seria Specjalna” – „Uchodźcy w Europie” 2015, z. 201.

społeczeństwa”⁵. Zaznaczył, że część zwolenników PEGIDY popierała przyjmowanie uchodźców. Badając poglądy protestujących demonstrantów zauważył, że często określali się zaczynając wypowiedź od zdania: „Nie jestem rasistą, ale...”⁶.

Stanislaw Tillich (CDU, Saksonia)

Po zjednoczeniu Niemiec Serbołużyczanin Stanislaw Tillich został kolejnym premierem z chadecji w rządzie Saksonii. Jego poprzednikami byli Kurt Biedenkopf oraz Georg Milbradt. Premier S. Tillich był od 1994 do 1999 roku posłem w Parlamencie Europejskim. Po powrocie do Saksonii zajmował się polityką europejską, pełnił funkcję ministra ds. środowiska i rolnictwa (2004–2007) oraz ministra ds. finansów (2007–2008). Rządzona przez chadecjów Saksonia w kwestii polityki migracyjnej wyraziła przychylność wobec polityki kanclerz Merkel. S. Tillich inaugurując sprawowanie urzędu po wyborach w 2014 roku pytał: „Saksonii zawsze się powodziło, kiedy przybywali do niej ludzie z zewnątrz. Dlaczego miałyby się nie udać, kontynuowanie tej tradycji?”⁷ Poza tym prawicowy polityk tłumaczył, że pomoc uchodźcom to obowiązek wypływający z wartości, które cenił – człowieczeństwa i szacunku⁸. Jednak polityka otwartości wobec uchodźców wywołała szereg kontrowersji, które w Saksonii uosabiały PEGIDA oraz Alternatywa dla Niemiec⁹. Reagując na wzrost poparcia PEGIDY, która gromadziła na poniedziałkowych demonstracjach w Dreźnie tysiące ludzi, S. Tillich zwracał uwagę na niebezpieczeństwo rozprzestrzeniania się prawi-cowego ekstremizmu w Saksonii. S. Tillich postulował rozwój polityki edukacyjnej mającej na celu zwalczanie prawi-cowego ekstremizmu, gdy pojawiły się zarzuty, że w Saksonii dochodzi do zdarzeń wynikających z popierania postaw promujących neonazizm i ksenofobię. S. Tillich popiera przyjmowanie obcokrajowców, to zwraca uwagę na problemy towarzyszące takiej polityce. W 2014 roku do Saksonii przybyło 11 786 osób, a w 2015 roku około 45 000. Najwięcej ludzi rozlokowano w Lipsku. Obecność uchodźców wpłynęła na wzrost przestępczości oraz wywołała protesty społeczne. Każdego dnia odnotowywano przestępstwa, które wiązały się z obecnością w Saksonii przybyłych, m.in. tragiczne wydarzenia miały miejsce w Budziszynie i Clausnitz. Gdy w lutym 2016 roku wybuchł pożar w Budziszynie, w miejscu, gdzie przebywali uchodźcy, ludność miejscowa przeszkadzała w prowadzeniu akcji ratowniczej. Podobnie niepokojące zajście miało miejsce w Clausnitz wobec migrantów

⁵ O. Nachtwey, *Rechte Wutbürger*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2015, z. 3; *Pegida oder das autoritäre Syndrom*, <https://www.blaetter.de/archiv/jahrgaenge/2015/maerz/rechte-wutbuenger> [dostęp: 8.01.2017].

⁶ *Ibidem*.

⁷ S. Hagel, *Sachsens Ministerpräsident Tillich kündigt freundlichere Flüchtlings- und Einwanderungspolitik an*, <http://www.derfflinger.de/politik/sachsens-ministerpr%C3%A4sident-tillich-k%C3%BCndigt-freundlichere-fl%C3%BCchtlings-und-einwanderungspolitik-an.html> [dostęp: 4.01.2017].

⁸ Ch. Kerl, *Bundespräsident Stanislaw Tillich fordert nationale Grenzkontrollen*, „Thüringische Landzeitung”, 6.02.2016, <http://www.tlz.de/web/zgt/politik/detail/-/specific/Bundesratspraesident-Stanislaw-Tillich-fordert-nationale-Grenzkontrollen-1624845989> [dostęp: 4.01.2017].

⁹ *Flüchtlingspolitik in Sachsen – der Steckbrief*, 10.01.2016, <https://www.boell.de/de/2016/01/10/fluechtlingspolitik-sachsen-der-steckbrief> [dostęp: 4.01.2017].

z Syrii, Afganistanu i Iraku – przebywających w autokarze. Komentujący wydarzenia S. Tillich krytykował niemieckich uczestników wydarzeń¹⁰. 14 września 2016 roku w Budziszynie miały miejsce bójki między uchodźcami i ludnością miejscową¹¹.

Pełnomocnik rządu niemieckiego ds. integracji, Aydan Özoğuz (SPD), zarzucił gabinetowi S. Tillicha zaniedbania w realizacji zadań wynikających z przyjmowania migrantów¹². Minister spraw wewnętrznych Saksonii Markus Ulbig wystąpił z inicjatywą powołania jednostek policyjnych, które byłyby wyszkolone do rozwiązywania problemów wynikających z napływu do Saksonii obcokrajowców, którzy przybyli z miejsc, gdzie toczą się konflikty¹³. Wobec narastających problemów S. Tillich na początku 2016 roku ostrzegł, że napływ migrantów do Saksonii wywołał problemy „mentalne” i „organizacyjne”¹⁴. Zwracał uwagę na konflikt między postawą humanitarnej odpowiedzialności za migrantów a świadomością istnienia granic integracji ludzi, którzy przyjeżdżają do Saksonii. Chociaż S. Tillich sprzeciwił się pogładowi kanclerz A. Merkel, że islam należy do Niemiec¹⁵, to nie zgadzał się z antyislamskimi hasłami, z którymi utożsamiali się demonstranci ruchu PEGIDA.

Horst Seehofer (CSU, Bawaria)

Horst Seehofer jest premierem Bawarii od 2008 roku. Wcześniej urząd ten sprawowali Fritz Schäffer, dr Wilhelm Hoegner, Hanns Seidel, dr Hans Ehard, dr Alfons Goppel, dr Franz Josef Strauß, dr Max Streibl, dr Edmund Stoiber oraz dr Günther Beckstein. Politycy z CSU krytykowali politykę migracyjną kanclerz Merkel. Bawarska CSU traktuje kryzys migracyjny jako „największe wyzwanie od dekad”¹⁶ i przede

¹⁰ *Płonął ośrodek dla uchodźców, gapie utrudniali gaszenie. „Wstrętne i odrażające”*, 22.02.2016, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/premier-saksonii-ostro-skrytykowal-antymigranckie-wybryki,621302.html> [dostęp: 4.01.2017]; A. Jarecka, *Agresywny tłum zatrzymał autobus z migrantami jadącymi do schroniska*, 20.02.2016, <http://www.dw.com/pl/agresywny-t%C5%82um-zatrzyma%C5%82-autobus-z-migrantami-jad%C4%85cymi-do-schroniska/a-19062888> [dostęp: 4.01.2017]; *Niemcy: Radość z pożaru ośrodka dla uchodźców*, 21.02.2016, <http://www.rp.pl/Uchodzcy/160229888-Niemcy-Radosc-z-pozaru-osrodka-dla-uchodzcow.html> [dostęp: 4.01.2017].

¹¹ *Niemcy: Zamieszki w Budziszynie. Uchodźcy starli się z miejscowymi*, 15.09.2016, „Dziennik Narodowy”, <http://www.dzienniknarodowy.pl/2713/niemcy-zamieszki-w-budziszynie-uchodzcy-starli-sie> [dostęp: 4.01.2017]; *Epidemia agresji w Europie. Bitwa w Budziszynie, starcia na greckich wyspach*, 15.09.2016, <http://www.tvp.info/26954458/epidemia-agresji-w-europie-bitwa-w-budziszynie-starcia-na-greckich-wyspach> [dostęp: 4.01.2017].

¹² *Özoğuz wirft Sachsen Untätigkeit vor*, „Die Zeit”, 15.10.2016.

¹³ M. Matzke, *Saksonia: Specjalne jednostki policyjne w walce z uchodźcami – kryminalistami*, 24.11.2014, <http://www.dw.com/pl/saksonia-specjalne-jednostki-policji-w-walce-z-uchodzcy%C5%B4acami-kryminalistami/a-18083279> [dostęp: 4.01.2017].

¹⁴ Ch. Kerl, *op. cit.*

¹⁵ *Dyskusję, czy islam jest częścią Niemiec, sprowokował 3.10.2010 r. prezydent Christian Wulff. Polityk stwierdził, że niemiecką kulturę współtworzą chrześcijaństwo, judaizm i islam. Por. T. Volk, Czy islam jest częścią Niemiec?, „Więź” 2014, z. 4, s. 49.*

¹⁶ *Leitantrag für den CSU-Parteitag am 20/21 November 2015 in München: „Deutschland braucht das starke Bayern. Migration – Leitkultur – Integration”*, <https://www.tagesschau.de/csu-leitantrag-101.pdf> [dostęp: 4.01.2017].

wszystkim podkreśla, że migranci powinni szanować niemiecką kulturę wiodącą¹⁷ – poznać niemiecką tradycję i język oraz wykazywać postawę otwartości¹⁸. CSU zwróciła uwagę, że spośród innych krajów związkowych Bawaria została najbardziej obciążona obowiązkami wynikającymi z przyjmowania uchodźców oraz okazuje, w sytuacji kryzysu migracyjnego, humanitaryzm i gotowość do pomocy. Premier Bawarii zwrócił uwagę, że rząd Bawarii przeznaczy od 2015 do 2018 roku 9 miliardów euro na realizację projektów w Północnym Iraku, Libanie, Tunezji i Senegalii oraz na wypełnianie obowiązków wynikających z przyjmowania uchodźców, np. tworzenie nowych miejsc pracy w Bawarii. Jego zdaniem, warunkiem urzeczywistnienia polityki integracyjnej jest polityka kontrolowania granic UE oraz elastyczność procedur w sytuacjach, gdy trzeba szybko odpowiadać na aktualne wyzwania¹⁹. Wewnętrzny spór chadecji – między CDU i CSU – skutkowało także wzrostem popularności AfD. W wyniku wyborów do landtagu w Stuttgartu, które odbyły się 13.03.2016 r. AfD uplasowała się na trzecim miejscu wśród partii politycznych, po CDU i Zielonych, a także wyprzedziła SPD oraz liberałów. Gdy 4.09.2016 r., w wyborach do parlamentu Meklemburgii Pomorza Przedniego, Alternatywa dla Niemiec zdobyła 20,8% poparcia, wyprzedzając CDU (19%), H. Seehofer obwiniał za ten stan rzeczy kanclerz Merkel. Odseparował się od „berlińskiej polityki” w sprawie uchodźców. Konflikt między kanclerz a premierem Bawarii pogłębił spadek popularności pani kanclerz, a wzmocnił wizerunek polityczny H. Seehofera²⁰. Premier H. Seehofer stwierdził: „Bawaria powinna zostać Bawarią. Dlatego dążymy, aby termin kultura wiodąca, jako przesłanka dla solidarności i współistnienia, został ujęty w bawarskiej konstytucji”²¹. Wypowiedzi H. Seehofera na temat kultury wiodącej spotykały się z krytyką jeszcze przed kryzysem migracyjnym. Piotr Buras, w książce *Muzułmanie i inni Niemcy. Republika berlińska wymyśla się na nowo*, przypomniał ostre słowa, które w kierunku H. Seehofera skierował Thomas Asheuer: „Kultura przewodnia w wydaniu Seehofera nie zadowala się

¹⁷ Termin kultura wiodąca (przewodnia, dominująca) jest różnie interpretowany i był wielokrotnie badany. Rozbieżności dotyczące znaczenia kultury wiodącej wzbudzają pytania o rozumienie demokracji, kultury politycznej, patriotyzmu i dumy narodowej. Do najbardziej znanych autorów wypowiedzi na temat kultury wiodącej należą Jürgen Habermas i Bassam Tibi. Por. J. Habermas, *Leadership and Leitkultur*, „The New York Times”, 28.10.2010; A. Kruk, *Wielokulturowość w Niemczech – perspektywa Bassama Tibi i Thillo Sarrazina*, „Facta Simonidis. Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Zamościu” 2014, z. 1, s. 127–136.

¹⁸ Arnulf Baring w znanej pracy prognozującej przyszłość zjednoczonych Niemiec podkreślił: „Państwo prawa i pluralizm należą do naszej świadomości zbiorowej”. Por. A. Baring, *Czy Niemcom się uda? Pożegnanie złudzeń*, Wrocław 2000, s. 64.

¹⁹ *Regierungserklärung des Bayerischen Ministerpräsidenten. Horst Seehofer, MdL, vor dem Bayerischen Landtag 28.09.2016 Kontinuität und Weitblick*, <https://www.bayern.de/wp-content/uploads/2016/09/160928-Regierungserklärung-Kontinuität-und-Weitblick.pdf> [dostęp: 5.01.2017].

²⁰ *Seehofer kritisiert Merckels Flüchtlingspolitik: „Lage für Union ist höchst bedrohlich”*, „Berliner Zeitung”, 5.09.2016, <http://www.berliner-zeitung.de/politik/seehofer-kritisiert-merkels-fluechtlingspolitik--lage-fuer-union-ist-hoechst-bedrohlich--24697784> [dostęp: 5.01.2017]; A. von Lucke, *Der Triumph der AdD*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2016, nr 3, s. 5–8; Idem, *Merkel unter Druck: Der Ruck nach rechts*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2015, nr 11, s. 5–8.

²¹ „*Leitkultur in Bayerische Verfassung*”, <http://www.csu.de/aktuell/meldungen/september-2016/regierungserklaerung-seehofer> [dostęp: 5.01.2017].

żądaniem posłuszeństwa wobec prawa albo reformacji w islamie. Ona idzie dalej. Nie zaprasza, lecz grozi, dolewa oliwy do ognia, żeby samemu się przy nim ogrzać²².

Dla Edmunda Stoibera (nestora bawarskiej CSU) kultura wiodąca to niemiecka „konstytucja, prawo do wolności, równouprawnienie, rozdział państwa i religii, państwo prawa. Polityk zwracał uwagę, że RFN jest państwem imigracyjnym. W jego odczuciu za powodzenie procesu integracji odpowiadają głównie ludzie, którym zagraża bezrobocie. Ich zgoda lub brak zgody na obecność migrantów jest, zdaniem polityka, decydująca. E. Stoiber uważa, że po II wojnie światowej zadaniem Europy było urzeczywistnianie pokoju. Obecnie rolą Europy jest podjęcie wyzwania, jakim jest polityka migracyjna²³. W uchwalonym 5.11.2016 r., podczas zjazdu w Monachium CSU, programie zasadniczym pt. „Porządek” partia postulowała ochronę chrześcijańskich wartości oraz niemieckiej kultury wiodącej. W programie CSU zapisano: „polityczny Islam nie należy do Niemiec”; „imigracja wymaga granic i reguł²⁴. Jednocześnie CSU opowiedziała się za respektowaniem prawa do azylu politycznego oraz wdrażaniem polityki integracyjnej wobec uchodźców²⁵.

Krytyczni wobec polityki przywódców CSU w sprawie uchodźców byli zwierzchnicy zakonów w Bawarii – franciszkanka, profesor Mirjam Schambeck, dr Katherina Ganz oraz opat Michael Reepen, którzy wystosowali, 11.11.2015 r., list do H. Seehofera. Sygnetariusze listu podkreślili, że w chrześcijaństwo wpisana jest „kultura dzielenia się” i niesienia pomocy bliźnim. Domagali się, by rząd H. Seehofera pomagał uchodźcom, ponieważ ich przyjazd do Niemiec został wywołany przez wojnę, przesładowania i głód. Przedstawiciele kościoła wyrazili oczekiwanie, że także inne instytucje, tj. szkoły, uniwersytety i izby rzemieślnicze zaangażują się w pomaganie uchodźcom.

Winfried Kretschmann (Zieloni, Badenia Wirtembergia)

Przywódca Zielonych, Winfried Kretschmann pełni urząd premiera Badenii Wirtembergii od 2011 roku. Jest pierwszym politykiem z partii Zieloni, który kieruje rządem w Stuttgarcie. Dotychczas premierami Badenii Wirtembergii byli: Reinhold Maier (DVP), Gebhard Müller (CDU), Kurt Georg Kiesinger (CDU), Hans Karl Filbinger (CDU), Lothar Späth (CDU), Erwin Teufel (CDU), Günther Oettinger (CDU) oraz Stefan Mappus (CDU)²⁶. W. Kretschmann z rodzinnego domu wyniósł przywiązanie do kościoła katolickiego. W trakcie nauki mieszkał w katolickim internacie. W młodości związał się też z komunistami. Wpływ na jego przekonania wywarły poglądy Hannah Arendt

²² T. Assheuer, *Die neuen Feinde*, „Die Zeit”, 21.10.2010; P. Buras, *Muzułmanie i inni Niemcy. Republika berlińska wymyśla się na nowo*, Warszawa 2011, s. 151.

²³ T. Vitzthum, *Flüchtlinge müssen deutsche Leitkultur anerkennen*, „Welt N24”, 12.09.2015, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article146327885/Fluechtlinge-muessen-deutsche-Leitkultur-anerkennen.html> [dostęp: 4.01.2017].

²⁴ *Die Ordnung. Grundsatzprogramm der Christlich Sozialen Union*, <http://csu-grundsatzprogramm.de> [dostęp: 12.01.2017]; M. Greive, *Parteitag der CSU. Seehofer beschwört den starken Staat*, „Handelsblatt”, 5.11.2016, <https://www.tagesschau.de/inland/csuparteitag-103.html> [dostęp: 12.01.2017].

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ I. Janicka, *op. cit.*, s. 31.

i Jeanne Hersch²⁷. Polityk w 1979 roku współtworzył partię Zieloni w Badenii Wirtembergii²⁸. Będąc jej premierem podkreślał, że jego politycznym wzorem jest Erwin Teufel. W. Kretschmann w opublikowanym w 2012 roku wywiadzie zwracał uwagę, że: „jesteśmy państwem imigracyjnym i tak wiele zawdzięczamy imigrantom. Pracują tutaj, zakładają firmy, tworzą miejsca pracy, płacą podatki, uczestniczą w politycznym i społecznym życiu. Od lat pod rządami CDU nie rozwinęła się kultura otwartości. To powinno się już szybciej powiedzieć: Nasze pochodzenie może być różne, wspólnie powinniśmy kształtować przyszłość”²⁹. Ponadto W. Kretschmann podkreślał, że jego „rodzice uciekli ze Wschodnich Prus”, a on „też z tych osobistych doświadczeń zna zarówno trudności, jak i szanse, które pojawiają się w związku z integracją uchodźców”³⁰. Jednak pod wpływem narastania kryzysu migracyjnego W. Kretschmann stopniowo skłonił się do postawy: „pragmatycznego humanizmu” i opowiadał się za „elastycznymi rozwiązaniami” kryzysu. Polityk wyraził obawę, że kryzys migracyjny może doprowadzić do rozpadu UE. Nie poparł propozycji, by wprowadzić narodowe limity przyjmowania uchodźców. Opowiedział się za uzgadnianiem kontyngentów w ramach UE. Zapoznawszy się z odmową ze strony Davida Camerona, by przyjmować do Wielkiej Brytanii uchodźców zauważył, że Brytyjczycy mogą partycypować w finansowym przezwyciężaniu kryzysu³¹.

Zieloni, jak zaznaczył Martin Ferber, byli przez lata postrzegani jako „patroni uchodźców i prześladowanych”³². Dlatego podczas prac legislacyjnych nad I i II pakietem azylowym³³ w Bundestagu oraz Bundesracie koalicja CDU/CSU i SPD możliwość przyjęcia ustaw uzależniała od stanowiska partii W. Kretschmanna. W trakcie parlamentarnych debat, czy państwa Maghrebu powinny być uznane prawnie za państwa bezpiecznego kraju pochodzenia³⁴, stanowisko W. Kretschmanna było odmienne od linii programowej Zielonych. Mimo że Zieloni są zdania, że Tunezyjczycy, Marokańczycy i Algierczycy nie powinni znajdować się na liście „państw

²⁷ Szwajcarska filozof J. Hersch wywarła także wpływ na Czesława Miłosza, który dedykował jej wiersz pt. *Czego nauczyłem się od Jeanne Hersch?*. Por. A. Franaszek, *Córka proroków. Czesław Miłosz i Jeanne Hersch*, „Znak” 2011, z. 671, <http://www miesiecznik.znak.com.pl/6712011andrzej-franaszekcorka-prorokow-czeslaw-milosz-i-jeanne-hersch> [dostęp: 9.01.2017].

²⁸ M. Lau, *Landtagswahl Baden-Württemberg: Moses aus Sigmaringen*, „Die Zeit”, 24.03.2011, <http://www.zeit.de/2011/13/Kretschmann/komplettansicht> [dostęp: 13.01.2017]; L. Volmer, *Die Grünen. Von der Protestbewegung zur etablierten Partei – Eine Bilanz*, München 2009, s. 166–168.

²⁹ P. Henkel, J. Henkel-Waidhofer, *op. cit.*, s. 148.

³⁰ „*Flüchtlingsfamilie Kretschmann*”, <http://winfried-kretschmann.de> [dostęp: 9.01.2017].

³¹ S. Haselberger, H. Monath, *Winfried Kretschmann im Interview: „Ich bete jeden Tag für Angela Merkel”*, „Der Tagesspiegel”, 1.02.2016, <http://www.tagesspiegel.de/politik/winfried-kretschmann-im-interview-ich-bete-jeden-tag-fuer-angela-merkel/12900668.html> [dostęp: 6.01.2017].

³² M. Ferber, *Flüchtlingskrise: Warum es jetzt auf Winfried Kretschmann ankommt*, 13.09.2015, „Augsburger Allgemeine”, <http://www.augsburger-allgemeine.de/politik/Fluechtlingskrise-Warum-es-jetzt-auf-Winfried-Kretschmann-ankommt-id35478397.html> [dostęp: 12.01.2017].

³³ Pierwszy pakiet azylowy został przyjęty 29.09.2015 roku, a drugi pakiet azylowy 3.02.2016 roku.

³⁴ Artur Ciechanowicz wyjaśnił, że zasada bezpiecznego kraju pochodzenia polega na tym, że „jeżeli dana osoba pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia, nie może ubiegać się o azyl. Takie kraje są klasyfikowane przez ustawę wymagającą zgody Bundesratu”. Szerzej: A. Ciechanowicz, *Niemiecki problem z „uchodźcami”. Najpoważniejszy test dla Merkel i wielkiej koalicji*, 11.09.2015, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2015-09-11/niemiecki-problem-z-uchodzcaminajpowazniejszy-test-dla-merkel> [dostęp: 10.01.2017].

bezpiecznego pobytu, to W. Kretschmann w Bundesracie skłonił się do popierania stanowiska CDU³⁵. Ponadto w listopadzie 2016 roku W. Kretschmann wygłosił przemówienie w stuttgarckim landtagu, w którym ustosunkował się do kryzysu migracyjnego podkreślając, że UE powinna dążyć do ustabilizowania sytuacji w państwach sąsiadujących z Syrią, aby uchodźcy nie musieli migrować zbyt daleko od swoich ojczyzn³⁶. W. Kretschmann zwracał uwagę, że niemieckie społeczeństwo jest liberalne, ale jego zdaniem przybywający do Niemiec ludzie powinni respektować niemiecki porządek konstytucyjny. Jednocześnie polityk zaznaczał, że sukces procesu integracji obcokrajowców jest uzależniony od zapewnienia im odpowiednich warunków życia, przede wszystkim możliwości pracy. Wobec informacji o przestępstwach popełnianych przez uchodźców, np. znieważaniu kobiet we Fryburgu, zgadzał się z postulatami burmistrza Dietera Salomona, by urzeczywistnić politykę twardej ręki. W związku z zagrożeniami bezpieczeństwa w Europie i atakami terrorystycznymi podkreślał, że rząd Badenii Wirtembergii będzie podejmował działania mające na celu zwalczanie terroryzmu³⁷.

Bodo Ramelow (Die Linke, Turyngia)

Przedstawiciel Die Linke, Bodo Ramelow jest pierwszym premierem z tego ugrupowania, który został premierem w niemieckim kraju związkowym. Polityk stoi na czele koalicji *Die Linke* / SPD / Zieloni. W Turyngii, gdzie sprawuje urząd, od 1990 roku premierami byli politycy z CDU – Josef Duchac, Bernhard Vogel, Dieter Althaus oraz Christine Lieberknecht. W programie wyborczym z 2013 roku *Die Linke* opowiedziała się za budowaniem otwartego na różnorodność społeczeństwa oraz sprzeciwiała się dyskryminacji migrantów oraz dyskryminacji na tle rasistowskiej. *Die Linke* protestowała przeciwko stosowaniu wobec obcokrajowców polityki limitów i kontyngentów, uważając taką za dyskryminacyjną. Ponadto popierała nadawanie obywatelstwa dzieciom obcokrajowców, które urodziły się w Niemczech³⁸. B. Ramelow poparł, zapoczątkowaną latem 2015 roku, politykę przyjmowania uchodźców. 25.10.2015 r. poparł petycję „Humanitarność w Turyngii. Sojusz dla demokratycznej, różnorodnej i humanitarnej Turyngii”³⁹. W dokumencie polityk optował za pomaganiem ludziom, którzy z powodu wojen, kryzysów i katastrof opuścili swoje ojczyzny, gdyż udzielanie

³⁵ *Sichere Herkunftsstaaten: Kretschmann tendiert im Asylstreit zu Ja*, „Die Zeit”, 15.06.2016; *Imigrantom z Afryki będzie trudniej w Niemczech*, 3.05.2016, <https://euroislam.pl/imigrantom-z-afyki-będzie-trudniej-w-niemczech> [dostęp: 10.01.2017].

³⁶ *„Wir handeln entschlossen und human”*, 26.11.2015, <https://www.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse/pressemitteilung/pid/wir-handeln-entschlossen-und-human> [dostęp: 6.01.2017].

³⁷ S. Haselberger, H. Monath, *op. cit.*; *„Es gibt keinen Rabatt bei Integration”*, 20.11.2015, <https://www.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse/pressemitteilung/pid/gras-waechst-nicht-schneller-wenn-man-dran-zieht> [dostęp: 20.11.2015].

³⁸ *100% Sozial. Wahlprogramm zur Bundestagswahl 2013*, Die Linke, https://www.die-linke.de/fileadmin/download/wahlen2013/bundestagswahlprogramm/bundestagswahlprogramm2013_langfassung.pdf [dostęp: 6.01.2017].

³⁹ *Mitmenschlich in Thüringen. Bündnis für ein Thüringen der Demokratie, Vielfalt und Mitmenschlichkeit*, 25.10.2015, [https://www.vwt.de/vwt/Resources.nsf/\(UNID\)/F7F2C49CF8631DBBC12580A-3006F1A85/\\$file/Erklaerung-Mitmenschlich-in-Thueringen-kompl.pdf](https://www.vwt.de/vwt/Resources.nsf/(UNID)/F7F2C49CF8631DBBC12580A-3006F1A85/$file/Erklaerung-Mitmenschlich-in-Thueringen-kompl.pdf) [dostęp: 9.01.2017].

pomocy potrzebującym jest humanitarną koniecznością. Podkreślił, że Niemcy cenią społeczeństwo otwarte, demokrację. Mimo to zaznaczył, że należy poważnie traktować społeczne obawy przed przyjmowaniem obcokrajowców oraz negatywne emocje społeczeństwa, np. zazdrość. Wyraził zaniepokojenie z powodu negatywnych incydentów związanych z rozlokowaniem imigrantów w Turynii. Protestował przeciwko używaniu w dyskursie społecznym określeń o zabarwieniu „populistycznym, prawicowo ekstremistycznym, antysemickim, islamofobicznym, antycygańskim, homofobicznym”⁴⁰.

Opowiedział się za realizacją polityki oddolnej integracji, rozwojem wizji Niemiec jako państwa imigracyjnego. Popierał zapewnianie socjalnych warunków uchodźcom, ponieważ bezpieczeństwo socjalne umożliwia rozwój. Gdy w sierpniu 2015 roku do Turynii przyjeżdżało dziennie około 150 uchodźców, wydarzenia przebiegały w atmosferze niepokoju. Dziennikarz „Süddeutsche Zeitung”, Oliver Das Gupta poinformował, że premierowi landu – Bodo Ramelowi „grożono śmiercią z powodu jego polityki w sprawie uchodźców”⁴¹. Mimo że pojawiła się potrzeba zwiększenia środków bezpieczeństwa lewicowy polityk sprzeciwił się islamofobii i podkreślił: „Islam należy do Turynii, ponieważ ludzie należą do Turynii”⁴².

Dietmar Woidke (SPD, Brandenburgia)

Pełniący funkcję koordynatora rządu RFN ds. niemiecko-polskiej współpracy społecznej i przygranicznej, Dietmar Woidke od 1993 roku należy do SPD, a od 1994 roku zasiada w parlamencie Saksonii. Po zjednoczeniu Niemiec poprzednikami D. Woidke na stanowisku premiera Saksonii byli socjaldemokraci Manfred Stolpe oraz Matthias Platzeck. D. Woidke kieruje rządem, w którego skład wchodzi politycy z SPD, *Die Linke* i partii Zieloni. Zdaniem Dietmara Woidke reagowanie na kryzys uchodźczy wymaga zaangażowania szeregu instytucji i struktur, np. stowarzyszeń, kościołów, izb pracodawców, przedstawicieli gospodarki. Dlatego polityk z zadowoleniem przyjął powołanie tzw. gabinetu ds. azylu, który odbywa co tydzień spotkania. Ponadto D. Woidke poparł utworzenie, 26.11.2015 roku, Sojuszu dla Brandenburgii (*Bündnis für Brandenburg*), którego celem jest realizacja polityki integracyjnej w Brandenburgii. D. Woidke poparł przyjmowanie uchodźców, ale z każdym miesiącem stawał się coraz bardziej restrykcyjny, gdy opiniował politykę ich przyjmowania. Jest zwolennikiem możliwie największej integracji uchodźców, czyli nieograniczania się do zapewnienia przybywającym warunków pozwalających na przetrwanie w Brandenburgii, ale zapewnianie im pracy i możliwości pełnego uczestniczenia w życiu społecznym⁴³. Celem

⁴⁰ „Mitmenschlich...”, *op. cit.*

⁴¹ O. Das Gupta, *Wir brauchen Menschen, die hierbleiben und arbeiten*, „Süddeutsche Zeitung”, 25.08.2015; I. Janicka, *Nastroje prawicowo-ekstremistyczne społeczeństwa niemieckiego*, „Przegląd Politologiczny” 2016, nr 3, s. 152.

⁴² „Meine Nationalität? Mensch!” – *Jahresempfang der LINKEN und islamisches Neujahrsfest*, 25.03.2015, <http://www.die-linke-apolda-weimar.de/politik/aktuelles/browse/8/zurueck/aktuell-78/artikel/meine-nationalitaet-ist-mensch> [dostęp: 9.01.2017].

⁴³ Wypowiedź Dietmara Woidke z 26.11.2015, <http://www.facebook.com/woidkedietmar/?fref=ts> [dostęp: 7.01.2017]; G. Mallwitz, Ch. Richter, *Woidke: Berlin sollte erst mal seine Hausaufgaben*

rządu Brandenburgii jest wcielanie idei: „od kultury otwartości do struktur pozwalających na integrację imigrantów”⁴⁴. D. Woidke zauważył, że rząd niemiecki musi zabezpieczyć środki na opiekę i zakwaterowanie uchodźców, aby nie obciążać dodatkowo budżetów krajów związkowych. Był przeciwny ograniczaniu finansowania działań społecznych w krajach związkowych, np. świetlic i bibliotek, aby wspierać uchodźców. Jego zdaniem obciążenie Brandenburczyków finansowymi kosztami przyjmowania imigrantów pogłębiłoby tzw. „debatę dotyczącą okazywania zazdrości”⁴⁵. Gdy Winfried Kretschmann zaproponował, by uchodźców rozlokować w niezamieszkałych blokach we wschodnich Niemczech, D. Woidke nie poparł pomysłu. Jego zdaniem byłoby trudno zapewnić tam imigrantom pracę⁴⁶. 18 lutego 2016 roku polityk spotkał się w Brukseli z przewodniczącym Komisji Europejskiej Jeanem Claude Junckerem, przewodniczącym Parlamentu Europejskiego Martinem Schulzem oraz komisarzem ds. polityki regionalnej Coriną Creto, aby wyrazić oczekiwania i stanowisko rządu Brandenburgii w sprawie kryzysu migracyjnego⁴⁷. Socjaldemokrata krytycznie wypowiedział się o AfD uważając, że partia „nie opiera się na wolnościowo-demokratycznym porządku prawnym”⁴⁸. PEGIDA, w odczuciu D. Woidke, to „skaza na honorze całych Niemiec, która powoduje straty w rozwoju turystycznym i gospodarczym”⁴⁹. Polityk, 20 stycznia 2016 roku, wraz z burmistrzem Poczdamu Jannem Jakobsem wsparł demonstrację POGIDA, której celem było protestowanie przeciwko rasizmowi. Mottem demonstracji, która zgromadziła 1300 uczestników, było hasło: „Witamy uchodźców – dla otwarcia na świat i tolerancji”⁵⁰. D. Woidke po zamachu terrorystycznym, który miał miejsce 19 grudnia 2016 roku w Berlinie, postulował zwiększenie współpracy w wymiarze bezpieczeństwa wewnętrznego z rządem socjaldemokraty Michaela Müllera. D. Woidke zaznaczył, że bezpieczeństwo wewnętrzne powinno być ważnym tematem kampanii wyborczej do Bundestagu w 2017 roku. Domagał się zaostrzenia postępowania wobec ludzi, traktowanych jako zagrożenie dla bezpieczeństwa, np. poprzez zakładanie im elektronicznych kajdanek⁵¹.

machen, „Berliner Morgenpost”, 7.02.2016; T. Metzner, *SPD fordert Fußfesseln für alle Gefährder*, „Die Zeit”, 9.01.2017.

⁴⁴ 1 Jahr „Bündnis für Brandenburg: „Von der Willkommenskultur zur Willkommensstruktur”, 23.11.2016, <http://asyl-brandenburg.de/1-jahr-buendnis-fuer-brandenburg-von-der-willkommenskultur-zur-willkommensstruktur> [dostęp: 7.01.2017].

⁴⁵ P. Middelhoff, Dietmar Woidke: „Wir haben hier riesige Probleme”, „Die Zeit”, 24.09.2015.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ T. Metzner, *Reden aber nicht zu viel*, „Der Tagesspiegel”, 23.02.2016, <https://www.pressreader.com> [dostęp: 9.01.2017]; T. Metzner, *BER und Flüchtlinge: Woidke fliegt zur EU*, „Der Tagesspiegel”, 23.02.2016, <http://www.tagesspiegel.de/berlin/ber-und-fluechtlinge-woidke-fliegt-zur-eu-reden-aber-nicht-zu-viel/13006498.html> [dostęp: 9.01.2017].

⁴⁸ G. Mallwitz, Ch. Richter, *op. cit.*

⁴⁹ *Wypowiedź...*, *op. cit.*

⁵⁰ „Gewaltfreie Kundgebung für Weltoffenheit und Toleranz”, 20.01.2016, <https://www.potsdam.de/gewaltfreie-kundgebung-fuer-weltoffenheit-und-toleranz> [dostęp: 7.01.2017].

⁵¹ T. Metzner, *op. cit.*

Podsumowanie

Kryzys migracyjny znacznie wpłynął na politykę krajów związkowych. Wymagał elastycznych odpowiedzi na nowe wyzwania w realizacji polityki integracyjnej. Szefowie rządów Bawarii, Brandenburgii, Badenii Wirtembergii, Turynii i Saksonii musieli odpowiadać na oczekiwania, które były wysyłane z różnych ośrodków i środowisk, m.in. Brukseli, jako serca Unii Europejskiej, Berlina – stolicy federacji oraz z regionu. Ich polityka wymagała dopasowywania do skali problemu i prowadziła do modyfikacji programów, z którymi partie polityczne szły do wyborów w 2013 roku. W RFN przyjazd uchodźców rozbudził obawy przed radykalizmem islamskim i terroryzmem oraz wpłynął na wzrost islamofobii. Premierzy z krajów związkowych podkreślali, że przed wyborami parlamentarnymi w Niemczech, w 2017 roku, potrzebne będą propozycje i działania dotyczące zwiększenia bezpieczeństwa wewnętrznego oraz realizacji polityki imigracyjnej. Nadchodzące wybory będą też kolejnym sprawdzianem niemieckiej kultury politycznej.

Kryzys migracyjny z perspektywy premierów niemieckich krajów związkowych *Streszczenie*

Celem artykułu było zbadanie, czy premierzy niemieckich krajów związkowych (Winfried Kretschmann, Horst Seehofer, Bodo Ramelow, Stanisław Tillich, Dietmar Woidke), reprezentujący najważniejsze niemieckie partie polityczne, podtrzymali lub zrewidowali swoje stanowisko w sprawie polityki migracyjnej po 2015 roku. Polityka rządów krajów związkowych oraz wypowiedzi i działania premierów wpłyną na rezultat wyborów federalnych w 2017 roku. Napływ uchodźców spowodował zwiększenie wyzwań w polityce integracyjnej, odnotowano m.in. wzrost przestępczości, zagrożeń terrorystycznych oraz protestów społecznych wobec polityki otwartości, którą próbowała wdrożyć kanclerz Angela Merkel.

Słowa kluczowe: premierzy krajów związkowych, kryzys migracyjny, Niemcy

Refugee crisis and the prime ministers of German state governments *Abstract*

The aim of article was to examine if the prime ministers of state governments in Germany (Winfried Kretschmann, Horst Seehofer, Bodo Ramelow, Stanisław Tillich, Dietmar Woidke), who represent the main German political parties, maintained or reconsidered their standpoint on the asylum policy after 2015. The state governments' policy, as well as the statements and actions of local politicians, will affect the results of the federal elections in 2017. The inflow of refugees has created new challenges in the integration policy: a rise in crime rate, an increased danger of terror and social protests against the Merkel open door policy have been observed.

Key words: the prime ministers of state governments, refugee crisis, Germany

Миграционный кризис с перспективы премьер-министров федеральных земель Германии

Резюме

Целью статьи было изучение вопроса о поддержке или пересмотре позиций, касающихся миграционной политики после 2015 года, представителями крупнейших немецких политических партий – премьер-министров федеральных земель Германии (Винфрид Кречманн, Хорст Зеehoфер, Бодо Рамелоу, Станислав Тиллих, Дитмар Вайдке). Политика правительств федеральных земель, а также действия и заявления премьер-министров этих земель будут иметь влияние на результат федеральных выборов в 2017 году. Приток беженцев создал много проблемы интеграционной политике, в частности, стал причиной роста преступности, террористических угроз и социальных протестов против политики открытости, которую пыталась водворять канцлер Ангела Меркель.

Ключевые слова: премьер-министры федеральных земель, миграционный кризис, Германия